

Türkiye'de Yaşanan 6 Şubat Depremlerinin Dış Ticarete Yansıması The Reflection of the February 6 Earthquakes in Türkiye on Foreign Trade

M. Burak TÜFENK¹

¹ Bağımsız Araştırmacı, T. C. Ticaret Bakanlığı, Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

Özet

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve Türkiye'yi etkisi altına alan depremler, insan yaşamı üzerinde derin etkiler bıraktığı gibi, ekonomik boyutlarıyla da insan yaşamını önemli ölçüde etkilemiştir. Bu depremler, özellikle etkilenen bölgelerdeki ekonomik faaliyetleri durma noktasına getirerek, yalnızca yerel ekonomileri değil, aynı zamanda ulusal ve global ticaret dinamiklerini de ciddi biçimde değiştirerek, tedarik zincirlerinde aksamalara, ürün fiyatlarında dalgalanmalara ve alternatif tedarik kaynaklarının araştırılmasına neden olmuştur. Bu araştırma, depremden etkilenen 11 ilin ekonomik durumunu ve bu olayın Türkiye'nin dış ticaretine olan etkilerini detaylı bir şekilde incelemektedir. Araştırmanın amacı, deprem öncesi ve sonrası dönemlerdeki dış ticaret verilerini karşılaştırarak, ekonomik yapı üzerindeki etkileri net bir şekilde ortaya koymaktır. Elde edilen veriler ışığında, depremin ihracat ve ithalat üzerindeki etkilerini gözler önüne sermekte ve bu etkilerin yerel ile ulusal ekonomi üzerindeki sonuçlarını değerlendirmektedir. Ayrıca, etkilenen bölgenin sektörel bazda ve ülkelerle olan ticaret rakamlarının yerel ekonomik yapıya nasıl yansıdığı analiz edilmektedir. Bu çalışma, depremlerin ekonomik etkilerine ilişkin mevcut literatüre katkı sağlamayı ve gelecekteki araştırmalar için bir referans oluşturmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Deprem, Ekonomik Sonuçlar

Abstract

The February 6, 2023 earthquakes that struck Turkey have not only had a profound impact on human life, but have also significantly affected human life with their economic dimensions. These earthquakes have brought economic activities to a standstill, especially in the affected regions, seriously changing not only local economies but also national and global trade dynamics, causing disruptions in supply chains, fluctuations in product prices and search for alternative sources of supply. This research examines in detail the economic situation of 11 provinces affected by the earthquake and its impact on Turkey's foreign trade. The aim of the research is to compare the foreign trade data before and after the earthquake to clearly reveal the effects on the economic structure. In light of the data obtained, reveals the effects of the earthquake on exports and imports and evaluates the consequences of these effects on the local and national economy. It also analyzes how the affected region's trade figures by sector and with countries are reflected in the local economic structure. This study aims to contribute to the existing literature on the economic impacts of earthquakes and provide a reference for future research.

Keywords: Foreign Trade, Earthquake, Economic Outcomes

Atıf için (how to cite): Tüfenk, M. B., Türkiye'de Yaşanan 6 Şubat Depremlerinin Dış Ticarete Yansıması. *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (2024);4(2),131-145

1. Giriş

Ekonomi, bir ülkenin gelişimi ve refahı açısından hayati bir öneme sahiptir. Ülkelerin ekonomik gücü, sadece iç ekonomik istikrarı değil, aynı zamanda küresel rekabetçiliği, sosyal refahı ve uluslararası ticaretteki konumunu da doğrudan etkiler. Ekonomik büyüme, istihdam oranları, dış ticaret hacmi, cari denge ve enflasyon gibi ekonomik metrikler, bir ülkenin ekonomik sağlığını değerlendirmede kritik rol oynayan temel göstergelerdir. Bu metriklerdeki dalgalanmalar, genellikle doğal afetler gibi beklenmedik olaylar sonrasında daha belirgin hale gelmektedir.

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen iki büyük deprem, Türkiye'nin modern tarihindeki en yıkıcı doğal afetlerden biri olarak kaydedilmiştir. Bu felaket, hem insani açıdan büyük bir kayıpla sonuçlanmış hem de ülkenin ekonomik altyapısında derin izler bırakmıştır. Depremin etkileri sadece bölgesel kalmamış, Türkiye'nin dış ticaret dinamikleri üzerinde de geniş çaplı sonuçlar doğurmuştur. Bu çalışmada, Türkiye ekonomisi için hayati öneme sahip olan dış ticaretin deprem öncesi ve sonrası verileri karşılaştırılarak, depremin ekonomik göstergelere olan etkileri değerlendirilmektedir. Bu çalışma, depremlerin ekonomik etkilerini derinlemesine değerlendirerek akademik literatüre katkıda bulunmayı ve gelecekte yapılacak benzer araştırmalar için yol gösterici bir kaynak olarak hizmet etmesi öngörülmektedir.

Depremlerin meydana geldiği bölgeler, Türkiye'nin önemli sanayi, hizmet ve tarım merkezlerini kapsamaktadır. Bu durum, depremin hemen ardından başlayan ve uzun vadede ekonominin çeşitli alanlarında hissedilen geniş çaplı ekonomik etkileri beraberinde getirmiştir. Dış ticaret açısından, bu depremler hem ihracat kapasitesini hem de ithalat ihtiyaçlarını derinden etkilemiş, global tedarik zincirleri üzerinde baskı oluşturmuş ve Türkiye'nin dış ticaret dengesinde önemli değişikliklere yol açmıştır.

Bu çalışma, öncelikle giriş bölümü ile başlamakta olup, doğal afetlerin/depremlerin ekonomi ve dış ticaret üzerindeki etkilerini ele alan literatür taraması ile devam etmektedir. Araştırmanın sonraki bölümünde, depremlerin tanımı, yapısı ve çeşitleri hakkında bilgiler sunulmuştur. Takiben, Türkiye'de 6 Şubat tarihinde yaşanan depremler konusu ele alınarak, bu depremlerin etkilediği bölgenin ekonomik profilinin detaylı bir incelemesi yapılmıştır. Bu incelemenin ardından, 6 Şubat depremlerinin dış ticaret üzerindeki yansımaları ele alınmıştır. Çalışmanın sonunda ise, mevcut durumun kritik bir değerlendirmesi yapılarak, araştırmanın genel sonuçları ortaya konulmaktadır.

2. Literatür Taraması

Bu bölümde, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta meydana gelen depremlerin Türkiye'nin dış ticareti üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla, daha önce doğal afetlerin ve depremlerin ekonomilere, dış ticarete ve çeşitli ekonomik boyutlara olan genel etkilerini inceleyen çalışmalar ele alınmıştır. Bu çerçevede, araştırmanın konusu ve amacı doğrultusunda, seçilen çalışmaların özetlerine aşağıda yer verilmiştir.

2.1. Depremlerin Makroekonomik Etkileri

Aktürk ve Albeni (2002), 1999 yılında Türkiye'de yaşanan depremlerin ekonomik performansını analiz etmektedir. Türkiye'nin önemli sanayi bölgelerinden birini etkileyen bu depremlerin, ulusal ekonomi üzerindeki kısa ve uzun vadeli sonuçlarını incelemiştir. Makroekonomik göstergeler ve bölgesel ekonomik performans değerlendirilirken, doğrudan ve dolaylı maliyetler de ele alınmıştır. Depremin üretim, istihdam ve yatırımlar üzerindeki etkileri ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, afet yönetimi ve ekonomik kalkınma politikalarına yönelik öneriler sunulmuştur.

Akar (2013), Doğal afetlerin Türkiye'deki kamu maliyesi ve makroekonomi üzerine etkilerini detaylı bir şekilde incelemektedir. Çalışma, doğal afetlerin tanımları, sınıflandırmaları, maliyetleri ve çeşitli etkileri üzerine yoğunlaşarak, özellikle Türkiye'deki depremlerin ekonomik ve finansal etkilerine odaklanmaktadır. Analiz, depremlerin ülke ekonomisine önemli ölçüde etki ettiğini ve alınan önlemlerin bu etkileri hafifletmeye yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır.

Özbey ve Bayraktar (2023), 6 Şubat 2023'te yaşanan depremin Türkiye'nin makroekonomik yapısına etkilerini analiz etmektedir. Türkiye'nin aktif tektonik hareketliliğe sahip olduğu ve bu tür doğal afetlerin hem makroekonomik hem de mikroekonomik düzeyde ciddi etkilere sahip olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle 11 şehri etkileyen bu depremin ticaret, ulaşım ve sanayi alanlarında hissedilen etkileri üzerinde durulmuş, bu etkilerin ekonomik performans üzerindeki genel ve özel yansımaları incelenmiştir.

Şen (2023), 6 Şubat 2023'te meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin Türkiye ekonomisine olan etkilerini derinlemesine incelemektedir. Depremlerin doğrudan, dolaylı ve ikincil maliyetlerini kapsamlı bir şekilde ele alarak, ekonominin çeşitli sektörleri üzerindeki potansiyel uzun vadeli etkileri değerlendirilmektedir. Ayrıca, afetin ardından alınan ekonomik ve idari tedbirler detaylı bir şekilde tartışılmaktadır. Çalışma, depremin yol açtığı tahmini 70 milyar dolarlık ekonomik kaybın, büyük bir kısmının kamu tarafından karşılanacağını ve makroekonomik göstergeler üzerinde negatif etkiler yaratacağını belirtmektedir.

2.2. Depremlerin Bölgesel Ekonomik Etkileri

Özceylan ve Coşkun (2012), Van depremi sonrasında yaşanan sosyal ve ekonomik zararların boyutlarına odaklanmaktadır. Van depreminin neden olduğu yıkımın sosyal ve ekonomik yapılara etkisi ele alınarak, bölgedeki zarar görülebilirlik seviyeleri incelenmiştir. Özellikle sosyal ve ekonomik zarar görülebilirliğin belirlenmesi ve analiz edilmesi, afetlere hazırlık ve müdahale planlaması için önemli bulgular sunmaktadır. Bu bağlamda, deprem sonrası toplumun hızla iyileşebilmesi için sosyal ve ekonomik yapının güçlendirilmesinin ve zarar görülebilirliğin azaltılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır.

Taşdemir (2016), 1944 Ayvalık depremi ve bu depremin sosyo-ekonomik sonuçlarını kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Depremin Ayvalık ve çevresindeki yerleşim yerlerine, ekonomik yapıya ve sosyal hayata etkileri detaylı bir şekilde incelenmiş, ayrıca deprem sonrası yapılan yardımlar, yeniden yapılanma çabaları ve bu süreçte karşılaşılan zorluklar tartışılmıştır. Araştırma, birincil ve ikincil kaynakların yanı sıra yerel ve yaygın basın araştırmalarına dayanarak, depremin neden olduğu maddi ve manevi zararları belgelemekte ve depremin Ayvalık'ın sosyal ve ekonomik gelişimine etkilerini derinlemesine analiz etmektedir.

Kaygalak (2023), 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta meydana gelen depremlerin ekonomik ve demografik etkilerinin mekansal boyutunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, demografik ve ekonomik ilişkilerin coğrafi boyutunun, depremin etkilerini daha iyi anlamak için gerekli olduğunu savunmaktadır. Sosyal ağ analizi tekniklerini kullanarak, deprem bölgesindeki illerin ulusal ağ içindeki pozisyonlarını ve bu bağlantısallığın kayıp ve uyum süreçlerine olan etkilerini ortaya koymaktadır. Bu bağlantısallığın, olası göç, kentleşme, nüfus hareketliliği ve ekonomik coğrafi kaymalara ışık tutabileceği ileri sürülmektedir.

2.3. Depremlerin Dış Ticaret Üzerindeki Etkileri

Bardakçı ve Demirtaş (2023), 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'de meydana gelen depremlerin dış ticaret üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde incelemektedir. Araştırma, depremlerin Türkiye'nin ihracat yapılarına ve ekonomik performansına olan derin etkilerini analiz ederken, özellikle altyapı hasarı, üretim kaybı ve ekonomik sonuçlar gibi sorunlara odaklanmaktadır. Ayrıca, bu makalede afet yönetimi ve hazırlık stratejileri ile doğal afetlerin dış ticaret üzerindeki olumsuz etkilerini azaltma yöntemleri üzerine öneriler sunulmaktadır. Çalışma, depremlerin dış ticarete olan etkisini ele alarak, özellikle ihracat kapasitesi üzerindeki olumsuz etkileri ve ekonomik toparlanma için önerilen politikalar açısından önemli bulgular içermektedir.

Tetik ve Öner (2023), 6 Şubat 2023'te Türkiye'de meydana gelen depremlerin ihracat üzerindeki ekonomik ve finansal etkilerini incelemiştir. Depremin, ihracat yapan firmalar üzerinde doğrudan ve dolaylı finansal sıkıntı ve zorluklara yol açtığı incelenmiş, üretim kaybı, tedarik zinciri sorunları, nakliye zorlukları ve finansman zorlukları gibi çeşitli olumsuz etkileri detaylandırılmıştır. Çalışma, vergi indirimleri, kredi desteği, vergi iadesi, sigorta desteği ve eğitimler gibi çeşitli politika önerileri sunarak ihracat firmalarının karşılaştıkları sorunların çözümüne katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Ketboğa (2024), 6 Şubat 2023'te Malatya'da gerçekleşen depremlerin dış ticaret firmaları üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemektedir. Araştırma, söz konusu olayın ekonomik ve operasyonel boyutları üzerindeki etkisini analiz ederek, karşılaşılan zorlukları tanımlamakta ve bu zorluklara yönelik stratejik çözüm önerileri geliştirmektedir. Çalışma, kapsamlı bir literatür taraması ve detaylı firma analizleri yoluyla elde edilen bulguları temel alarak, finansal desteklerin genişletilmesi, vergisel teşvikler ve lojistik altyapının güçlendirilmesi gibi öneriler sunmaktadır.

2.4. Depremlerin Sosyoekonomik ve Sektörel Etkileri

Şahin ve Kılınc (2016), Türkiye'de 1980 ile 2014 yılları arasında yaşanan depremlerin ekonomi üzerindeki etkilerini ele almaktadır. Türkiye'nin coğrafi konumu nedeniyle birçok depremle karşı karşıya kaldığı ve bu depremlerin can ve mal kaybının yanı sıra ulusal ekonomi üzerinde de ciddi kayıplara yol açtığı tespit edilmiştir. Araştırma, depremlerin yol açtığı ekonomik zararların boyutunu detaylandırarak,

bu kayıpların en aza indirilmesi için afet bilincinin artırılması ve gerekli önlemlerin alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Altun (2018), Türkiye örneği üzerinden afetlerin ekonomik ve sosyal etkilerini detaylı bir şekilde incelemektedir. Araştırma, afetlerin neden olduğu fiziksel, ekonomik, sosyal ve psikolojik sonuçları ele almakta ve bu sonuçların yönetimi için stratejik önlemleri tartışmaktadır. Çalışma, afetlere hazırlık ve afet yönetimi konularında derinlemesine bir değerlendirme sunarak, afetler sonrası toparlanma süreçlerini ve direnç mekanizmalarını güçlendirmek için gerekli politika önerilerini ortaya koymaktadır.

Aydınbaş (2023), 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta meydana gelen depremin sosyoekonomik etkilerini ele alan çalışmada, depremin Türkiye'nin ekonomik yapısı üzerindeki geniş çaplı yıkıcı etkilerini değerlendirmektedir. Araştırma, depremin hem ulusal hem de bölgesel düzeyde yarattığı ekonomik kayıpları detaylandırırken, bu kayıpların ekonomik toparlanma süreçlerindeki etkilerini de incelemektedir. Ayrıca, depremin dış ticaret, üretim kayıpları, altyapı hasarları ve kamu harcamaları üzerindeki etkilerini vurgulayarak, Türkiye'nin uzun vadeli ekonomik gelişimi üzerindeki olumsuz sonuçlarına dikkat çekmektedir. Çalışma, afet bilincinin artırılması ve gerekli ekonomik tedbirlerin alınmasının önemine işaret etmektedir.

Dündar (2023), 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinin iş dünyasına olan etkilerini ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) deprem bölgesinde gerçekleştirdiği faaliyetleri kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Araştırma, depremin sosyoekonomik sonuçları, sektörel etkileri, hasar tespit çalışmaları ve afet sonrası ekonomik tedbirleri derinlemesine analiz etmektedir. Ayrıca, TOBB'un afet yönetimi çabaları ve iş birliği projelerine de yer verilmekte, yeniden yapılanma ve ekonomik dayanıklılığı artırma stratejileri üzerinde durulmaktadır. Bu çalışma, afetlerin iş dünyası üzerindeki etkilerini anlama ve afetlere karşı daha iyi hazırlıklı olma konusunda önemli bilgiler sunmaktadır.

Marangoz ve İzci (2023), 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli depremlerin etkilerini girişimciler açısından kavramsal olarak değerlendirmektedir. Doğal afetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel sonuçlarının analizi yapılmış, özellikle afet sonrası toparlanmada girişimcilerin rolüne odaklanılmıştır. Depremlerin ekonomiye ve iş dünyasına etkileri detaylı bir şekilde incelenmiş, afet sonrası yenilikçi çözümler sunma ve yeni iş fırsatları yaratma potansiyelleri üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda, afetlerin girişimcilik üzerindeki etkileri, zorluklar ve fırsatlar ele alınarak, afetin olumsuz etkilerini azaltmada girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır.

3. Depremlerin Tanımı ve Yapısı

Deprem, yer kabuğundaki, fay hatları olarak tanımlanan, kırıklar boyunca biriken elastik deformasyon enerjisinin birdenbire serbest bırakılması ile tetiklenen bir yer değiştirme sürecidir (Aytöre, 2005, s. 1252). Bir başka ifadeyle deprem, yeryüzünün kabuğunda veya deniz seviyesinin yakınlarında ya da derinliklerinde gerçekleşen patlama ve çatlama nedeniyle ortaya çıkan bir doğal afettir (Yaman ve Düger, 2017, s. 5). Başka bir anlatımla deprem, tahmin edilemeyen bir anda gerçekleşen, bireyler ve toplumlar üzerinde zararlı etkilere neden olan ve can veya mal kaybına sebep olabilen bir doğal afet durumudur (Nabil ve Anastasia, 2004, s. 533).

Depremlerin mekanizmasının anlaşılabilmesi için Dünya'nın iç yapısının ve tektonik hareketlerin incelenmesi gerekmektedir. Dünya'nın iç yapısı, karmaşık katmanlar dizisinden oluşmakta olup, en dış katman litosfer, yaklaşık 70-100 km kalınlığında olup kıtaları ve okyanus tabanını kapsamaktadır. Bu katmanın altında yer alan manto, yüksek basınç ve sıcaklık altında bulunan ve Dünya'nın iç dinamiklerinde kritik bir rol oynayan bir katmandır. Mantodaki konveksiyon akımları, litosferin parçalanmasına ve tektonik levhaların oluşumuna neden olmaktadır. Dünya'nın çekirdeği ise, yoğun bir nikel ve demir karışımından oluşmakta ve sıvı formda bulunmaktadır; bu durum deprem dalgalarının yayılımı üzerinde belirleyici etkilerde bulunmaktadır. Elastik Geri Sekme Kuramına göre, fay hatları boyunca biriken elastik enerji, belirli bir noktada kritik bir değere ulaştığında, ani bir yer değiştirme hareketiyle serbest bırakılmakta ve bu da depreme neden olmaktadır. Deprem sırasında oluşan fay hatları, hareket yönlerine göre doğrultu atımlı veya eğim atımlı faylar olarak sınıflandırılmaktadır (AFAD, 2019).

3.1. Türkiye’de Yaşanan 6 Şubat Depremleri

Türkiye, jeolojik yapısı ve coğrafi konumunun bir sonucu olarak, sıklıkla depremlerin meydana geldiği bir bölge olarak bilinir ve bu özelliğiyle "depremler ülkesi" olarak adlandırılmaktadır (Gündüz vd., 2013, s. 33). Türkiye'nin, özellikle Kuzey Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Anadolu Fayları gibi aktif fay hatlarının yanı sıra çeşitli tektonik levhaların kesişme noktalarında konumlanması, ülkede yıkıcı depremlerin meydana gelme riskini önemli ölçüde artırmaktadır (Edemen vd., 2023, s. 726).

6 Şubat 2023 tarihinde, Türkiye'nin Kahramanmaraş ilinde iki önemli sismik olay kaydedilmiştir; birincisi Sofalaca-Şehitkamil-Gaziantep'te 7.7 büyüklüğünde, ikincisi ise Ekinözü-Kahramanmaraş'ta 7.6 büyüklüğünde gerçekleşmiştir. Bu depremler sonucunda, Türkiye'nin resmi verilerine göre en az 50.783 kişi yaşamını yitirmiştir (TRT Haber, 2023). Türkiye'nin güneydoğusunda meydana gelen iki büyük deprem, toplam nüfusu 15 milyonu aşan 11 ilde ciddi etkilere neden olmuştur. Bu iller; Kahramanmaraş, Hatay, Malatya, Gaziantep, Adıyaman, Osmaniye, Şanlıurfa, Kilis, Diyarbakır, Adana ve Elazığ'ın da bulunduğu bölgeler büyük kayıp ve yıkımlara yol açmıştır (Çetin vd., 2023, s. 14). Bu iki deprem, Türkiye'nin sınırları içinde gerçekleşmiş olmasına karşın, Suriye, Irak ve İran'da da hissedilmiştir (Harmancı Seren ve Dikeç, 2023, s. 262).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Kahramanmaraş Depremlerinin ardından yürütülen hasar tespit çalışmaları sonucunda, Kayseri, Mardin, Bingöl, Batman, Niğde ve Tunceli illerine bağlı bazı yerleşim alanlarında hafif, orta ve ağır düzeyde hasarlı yapılar tespit edilmiş ve bu illerdeki yerleşim yerleri "Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi" olarak ilan edilmiştir (Anadolu Ajansı, 2023). Bu tespitler, 6 Şubat 2023'te gerçekleşen Kahramanmaraş depremlerinin sadece yerel değil, aynı zamanda uluslararası düzeyde de dikkat çeken bir felaket olduğunu göstermektedir. İletişim Başkanlığı'nın raporuna göre, bu depremler, fay hattındaki kırılma özellikleri, yüzeye olan yakınlıkları ve geniş etki alanlarıyla dünyadaki diğer büyük depremlerle kıyaslandığında eşsiz bir doğal afet olarak kabul edilmiş ve "Asrın Felaketi" olarak literatüre girmiştir (İletişim Başkanlığı, 2023, s. 33).

4. Deprem Bölgesinin Ekonomik Görünümü

Depremler, doğal afetler içerisinde önemli bir konuma sahiptir ve hem doğrudan (insan ölümleri, mal kaybı ve yaralanmalar gibi) hem de dolaylı (potansiyel ücret kaybı ve sermayede düşüş gibi) etkileriyle ön plana çıkmaktadır. Bu etkiler, sağlık, eğitim, beslenme ve çeşitli gelir getirici faaliyetler üzerinde de olumsuz bir etki yaratmaktadır. Depremler sonucunda zarar gören altyapıların (örneğin binalar, yollar ve köprüler) yeniden inşası, bütçe ayarlamaları, ekonomik daralma ve hükümet harcamalarında artışa neden olmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde depremlerin maliyeti, kötü çevre koşulları, yoksul sosyoekonomik şartlar ve adaptasyon kapasitesindeki zayıflıklar nedeniyle nispeten daha yüksektir. Bu ülkeler, genellikle zayıf altyapı, istikrarsız kurumlar ve sınırlı kaynaklarla mücadele etmekte olup, etkili afet azaltma ve yeniden yapılandırma planlarına sahip olmamaktadır (Khan vd., 2023, s. 1-2). Yakın zamanda ülkemizde yaşanan depremler nedeniyle afet bölgesi ilan edilen Türkiye'nin 11 ilinde, yerel ve ulusal ekonomik faaliyetler üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Bu bölgeler, tarım, sanayi ve turizm gibi çeşitli ekonomik sektörlerde önemli roller üstlenmekte olup, Türkiye'nin genel ekonomik performansına önemli katkılar sağlamaktadır.

Dünya Bankası'nın tahminlerine göre, depremden kaynaklanan doğrudan mali zararın 34,2 milyar doları aşması beklenmektedir. Bununla birlikte, dolaylı zararlar da dikkate alındığında, bu rakamın iki katına çıkabileceği öngörülmektedir (World Bank, 2023). Öte yandan, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın hazırladığı bir raporda ise, bu felaketin Türkiye'nin ekonomisine olan yükünün 103 milyar dolar olduğu ifade edilmiştir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023, s. 130). Bu bağlamda, 2023 yılında meydana gelen 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerin 2022 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya olan katkıları ve bu katkıların sektörel dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir. Bu veriler, depremin etkilediği bölgelerin afet öncesindeki ekonomik durumlarını yansıtarak, depremin ekonomik etkilerinin değerlendirilmesi için önemli bir referans noktası sağlamaktadır.

İller	Tarım, ormançılık ve balıkçılık	Sanayi	İmalat Sanayi	İnşaat	Hizmetler	Bilgi ve iletişim	Finans ve sigorta faaliyetleri	Gayrimenkul faaliyetleri	Mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri	Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	Diğer	GSYH
Adana	30.767.180	89.912.027	70.908.584	14.138.491	77.037.541	2.206.665	7.280.342	10.002.035	9.963.126	30.183.049	4.275.437	308.089.716
Adıyaman	7.947.384	12.096.758	6.101.051	2.989.050	7.543.761	182.039	846.238	2.668.421	1.197.142	8.989.972	472.944	50.200.603
Diyarbakır	19.867.217	16.175.140	8.434.101	9.989.402	22.276.605	1.209.063	2.384.122	6.622.616	4.907.226	30.097.485	1.753.277	128.794.920
Elazığ	7.719.510	9.504.951	7.005.114	5.486.443	10.082.281	438.331	1.069.734	2.701.725	2.853.718	12.941.522	1.263.213	60.398.221
Gaziantep	15.738.366	138.674.487	131.587.074	12.294.998	62.047.418	955.083	4.297.715	9.420.974	7.734.693	24.157.060	1.933.016	309.752.037
Hatay	15.934.486	50.811.554	42.061.198	6.645.059	62.305.502	348.316	2.659.048	7.769.549	4.842.146	22.644.065	1.760.371	196.317.078
Malatya	7.792.533	18.982.619	16.482.106	4.319.575	12.712.102	548.021	1.535.810	4.405.418	2.185.693	14.416.118	997.317	75.853.523
Kahramanmaraş	15.138.634	62.157.232	50.930.512	5.421.452	19.536.042	678.028	1.534.011	4.498.415	2.377.602	15.127.181	1.035.805	142.449.793
Şanlıurfa	40.524.003	17.609.344	11.433.138	6.652.343	23.487.569	483.076	1.497.066	4.665.614	4.407.307	23.066.967	1.949.110	138.917.159
Kilis	4.037.355	3.717.314	3.248.087	855.463	2.204.547	108.319	187.168	776.636	226.600	3.345.823	121.995	17.407.568
Osmaniye	7.306.211	21.588.006	19.197.898	2.102.750	8.726.786	115.425	583.471	3.382.656	799.273	7.655.938	486.995	58.930.295
Bölge Toplamı	172.772.879	441.229.431	367.388.861	70.895.026	307.960.153	7.272.366	23.874.726	56.914.059	41.494.526	192.625.181	16.049.480	1.487.110.913
Türkiye Toplamı	972.301.593	3.964.834.337	3.318.900.769	732.915.929	4.010.484.772	355.572.981	494.575.554	556.821.344	685.846.287	1.360.100.775	303.333.221	15.011.775.979

Tablo 1: Afet Bölgesi İlan Edilen 11 İlin GSYH, İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (Bin TL)

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022)

Tablo 1'deki verilere göre, özellikle Gaziantep, Adana ve Hatay illeri, genel GSYH içinde dikkate değer bir paya sahiptir. Gaziantep'in sanayi ve imalat sanayi sektörlerinde etkin bir varlık gösterdiği ve bu alanlarda önemli katkılar sunduğu belirlenmiştir. Adana, Kahramanmaraş ve Hatay da benzer şekilde bu alanda önemli roller üstlenmişlerdir.

Sektörel bazda incelendiğinde, sanayi sektörünün GSYH'deki en büyük paya sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, Türkiye ekonomisinin büyük ölçüde sanayi faaliyetlerine dayandığını işaret etmektedir. İmalat sanayisinin özellikle belirgin bir katkı sağladığı görülürken, bu durum Türkiye'nin imalat sektörünün gelişmişliğini ve ekonomiye sağladığı önemli katkıları göstermektedir. Hizmetler sektörünün de GSYH'ye önemli ölçüde katkıda bulunduğu belirlenmiş, bu durum ülkenin hizmet odaklı bir ekonomiye doğru evrildiğini ortaya koymaktadır. Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü ile Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü, GSYH'ye kayda değer katkılarda bulunmakla birlikte, bu katkılar sanayi ve hizmet sektörlerinin katkılarına kıyasla daha düşük kalmıştır. Bu gözlem, Türkiye ekonomisinin zaman içinde daha çok sanayi ve hizmet odaklı bir yapıya büründüğünü göstermektedir. Bunların dışında kalan diğer sektörlerin de GSYH'ye katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Bu çeşitlilik, Türkiye ekonomisinin tek birkaç sektöre bağlı olmadığını, aksine bir dizi farklı alanda büyüme ve gelişme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Böylece, illerin toplam GSYH içindeki paylarına bakıldığında, Gaziantep, Adana ve Hatay gibi illerin Türkiye ekonomisinde önemli roller üstlendiği ve genel ekonomik yapı içindeki ağırlıklarıyla ülkenin bölgesel ekonomik gelişiminde kilit bir rol oynadıkları anlaşılmaktadır. Her bir ilin ekonomik yapısı, Türkiye'nin genel ekonomik büyüme ve gelişme potansiyelinin bir parçası olarak önem taşımaktadır. Diğer taraftan, afet bölgesi ilan edilen Türkiye'nin 11 iline ait merkezi yönetim bütçe gelirleri içerisindeki dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir. Bu tablo, her bir ilin ekonomik yapısının merkezi yönetim bütçesine olan katkılarını aydınlatıcı bir şekilde yansıtmaktadır.

İller	Merkezi Bütçe	Genel Bütçe	Vergi Gelirleri	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Alınan Başış ve Yardımlar	Faizler, Paylar ve Cezalar	Sermaye Gelirleri	Özel Bütçe
Adana	34.925.032	34.476.102	31.767.584	431.215	4.720	2.126.130	146.451	448.929
Adıyaman	1.848.466	1.806.115	1.594.076	54.777	610	133.814	22.838	42.350
Diyarbakır	9.224.583	8.884.030	7.275.875	183.112	4.739	1.323.837	96.466	340.554
Elazığ	3.033.253	2.786.671	2.520.118	61.974	1.182	160.368	43.029	246.582
Gaziantep	17.124.109	16.858.232	15.756.926	240.182	856	749.714	110.553	265.877
Hatay	47.565.185	47.351.195	45.456.970	466.931	8.549	1.365.043	53.702	213.990
Malatya	4.519.772	4.377.546	3.547.865	86.729	849	717.525	24.579	142.226
Kahramanmaraş	6.679.951	6.455.280	5.995.448	138.102	2.281	281.371	38.078	224.672
Şanlıurfa	5.131.127	4.875.147	4.408.442	162.337	488	268.180	35.699	255.980
Kilis	1.201.302	1.180.442	997.551	16.248	9	163.059	3.575	20.859
Osmaniye	1.982.577	1.880.118	1.590.004	88.180	1.345	165.670	34.919	102.458
Bölge Toplamı	133.235.357	130.930.880	120.910.859	1.929.787	25.629	7.454.711	609.892	2.304.477
Türkiye Toplamı	2.800.087.704	2.738.808.766	2.353.437.651	104.704.584	27.999.932	237.726.992	12.356.725	48.430.264

Tablo 2: Afet Bölgesi İlan Edilen 11 İlin Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri İçerisindeki Dağılımı (Bin TL)

Kaynak: (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023)

Tablo 2'deki verilere göre, Hatay, Adana ve Gaziantep illeri, merkezi ve genel bütçe, vergi gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri gibi kalemlere önemli katkıda bulunmaktadır. Bu illerin ekonomik yapıları, genel ekonomik dengenin yanı sıra, bütçe kalemlerinin dağılımı üzerinden de açıkça gözlemlenebilmektedir. Bu illerin özellikle vergi gelirleri, sermaye gelirleri ve özel bütçe kalemleri açısından diğer illere göre belirgin bir üstünlüğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, Hatay, Adana ve Gaziantep'in sanayi ve hizmet sektörlerindeki güçlü performanslarıyla bölgesel ekonominin itici güçlerinden biri olduğunu göstermektedir. Özellikle bu sektörlerdeki gelişmişlik düzeyleri, bu illerin bütçe gelirlerine katkıda bulunan başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Ayrıca alınan Başış ve Yardımlar, Faizler, Paylar ve Cezalar kalemindeki bütçe gelirlerinde Hatay, Adana ve Diyarbakır illeri dikkat

çekmektedir. Sermaye gelirleri ve özel bütçe kalemine bakıldığında ise Adana, Gaziantep ve Diyarbakır illerinin bir adım daha önde olduğu görülmektedir.

İncelenen bu veriler, Hatay, Adana ve Gaziantep gibi illerin merkezi bütçe, genel bütçe ve vergi gelirleri gibi kalemlerde gösterdikleri yüksek performansı ortaya koyarak, bu bölgelerin ekonomik canlılığını ve mali sağlamlığını vurgulamaktadır. Diğer illerin bütçe gelirleri de Türkiye'nin bölgesel ekonomik dengelerini ve geniş ekonomik yapısını aydınlatmaktadır. Bu tür çeşitli veriler, Türkiye ekonomisinin kapsamlı bir anlayışını sağlamakta ve ekonomik stratejilerin oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır.

5. 6 Şubat Depremlerinin Dış Ticarete Yansıması

Büyük ölçekli felaketler, uluslararası ticaretin hem ihracat hem de ithalat bölümlerini doğrudan ve dolaylı yollarla etkilemektedir. İhracat sektöründe, çalışanların zarar görmesi, iş gücü kaybı ve sermaye ile ekipmanların hasar görmesi gibi doğrudan faktörler, ihracat performansını ciddi şekilde etkilemektedir. Bunun yanı sıra, karayolları, köprüler, demiryolları ve telekomünikasyon gibi temel altyapı elemanlarının hasar görmesi, lojistik ve tedarik zincirlerini bozmakta ve bu da ihracat işlemlerini olumsuz etkilemektedir. İthalat tarafında ise, felaketlerin yol açtığı altyapı sorunları ve tedarik zinciri aksamaları, mal ve hizmet akışını kesintiye uğratmakta ve bu durum ticaret dengelerini bozmaktadır (Gassebner vd., 2006, s. 3-4). 6 Şubat Depremleri özelinde, bu tür felaketlerin dış ticaret üzerindeki etkileri daha da net bir şekilde gözlemlenmiştir. Depremin vurduğu bölgelerdeki üretim tesisleri, altyapı ve iş gücünde meydana gelen hasarlar hem ihracat hem de ithalat kapasitesini ciddi şekilde etkilemiştir. Örneğin, hasar gören üretim tesisleri ve altyapı, ihracatın azalmasına yol açmış, tedarik zincirlerindeki aksamalar ve lojistik sorunlar ithalatı zorlaştırmıştır. Bu durum, bölgenin ekonomik kalkınmasını ve dış ticaret dengelerini olumsuz yönde etkilemiş, aynı zamanda uluslararası ticaret ortakları ile olan ilişkiler üzerinde de baskı oluşturmuştur. Dolayısıyla, 6 Şubat Depremleri gibi büyük ölçekli doğal afetler, sadece yerel düzeyde değil, global ticaret bağlamında da ciddi sonuçlar doğurmuştur.

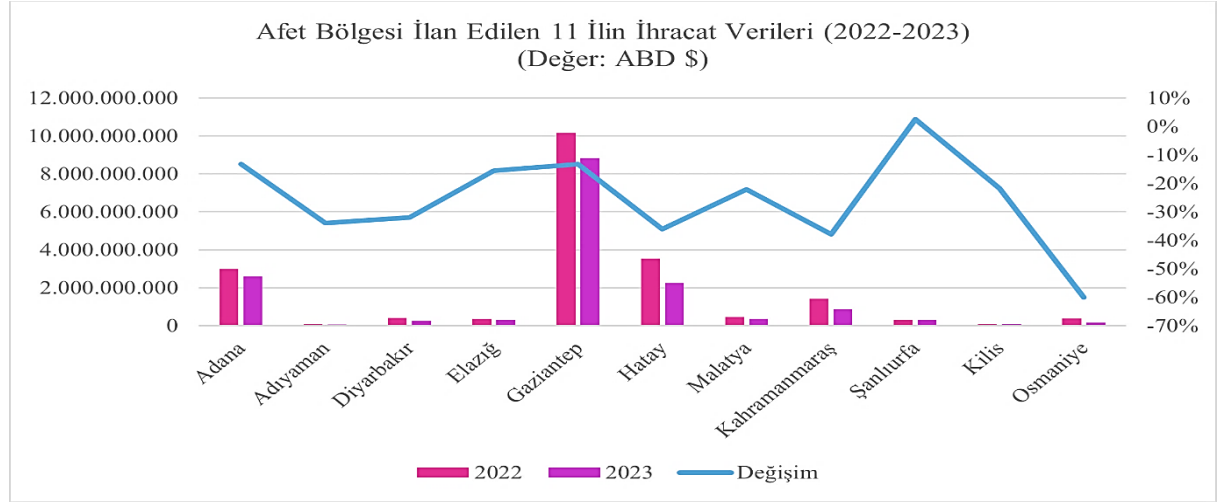
Tablo 3, Türkiye'nin 11 ilini etkileyen 6 Şubat depremlerinin, bu illerdeki ihracat performanslarına olan etkilerini göstermektedir. Bu tablo, söz konusu illerde 2022 ve 2023 yıllarında kaydedilen ihracat verilerinin karşılaştırmasını sunmaktadır.

İller	2022	2023	Değişim
Adana	2.999.369.881	2.602.672.846	-13%
Adıyaman	82.967.615	54.747.530	-34%
Diyarbakır	393.273.324	267.646.613	-32%
Elazığ	366.932.402	309.874.595	-16%
Gaziantep	10.172.779.234	8.823.303.479	-13%
Hatay	3.532.300.283	2.258.537.301	-36%
Malatya	449.649.356	350.314.664	-22%
Kahramanmaraş	1.420.402.964	882.590.752	-38%
Şanlıurfa	304.068.561	311.820.013	3%
Kilis	94.553.805	73.969.805	-22%
Osmaniye	375.055.557	149.549.625	-60%
Bölge Toplamı	20.191.352.982	16.085.027.223	-20%
Türkiye Toplamı	235.247.081.459	211.647.221.451	-10%

Tablo 3: Afet Bölgesi İlan Edilen 11 İlin İhracat Verileri (2022-2023) (Değer: ABD \$)

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2023)

İncelenen veriler, 2022'den 2023'e geçiş sürecinde, Türkiye'nin Şanlıurfa haricindeki tüm illerinde ihracat değerlerinde düşüşler gözlemlenmiştir. Özellikle Osmaniye, Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Diyarbakır illerinde ihracat değerlerinde belirgin azalmalar yaşanmıştır. Osmaniye'de %60, Kahramanmaraş'ta %38, Hatay'da %36, Adıyaman'da %34 ve Diyarbakır'da %32 oranında azalma kaydedilmiştir. Bu azalmalar, depremin üretim, altyapı ve lojistik alanları üzerindeki doğrudan etkileriyle ilişkilendirilmektedir. Diğer yandan, Şanlıurfa ilinde 2022'den 2023'e ihracatta yaklaşık %3'lük bir artış gözlemlenmiştir. Bu durum, Şanlıurfa'nın ihracat değerlerinin diğer illere kıyasla daha az etkilendiğini ve ilin ekonomik yapısı ile ticaret kapasitesinin doğal afetlere karşı gösterdiği dirençliliğin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bu veriler, depremin Türkiye'nin farklı bölgelerindeki ekonomik yapılar üzerinde ne derecede farklı etkiler yarattığını açıkça ortaya koymaktadır. İhracat rakamlarındaki bu değişiklikler, yerel ekonomilerin yanı sıra ulusal ekonomi üzerinde de önemli etkiler yaratmıştır. Ek olarak, afet bölgesi ilan edilen 11 ilin 2022-2023 döneminde gerçekleştirmiş olduğu ihracat verilerine ilişkin bilgiler Grafik 1'de ayrıca gösterilmiştir.

Grafik 1: Afet Bölgesi İlan Edilen 11 İlin İhracat Verileri (2022-2023) (Değer: ABD \$)

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2023)

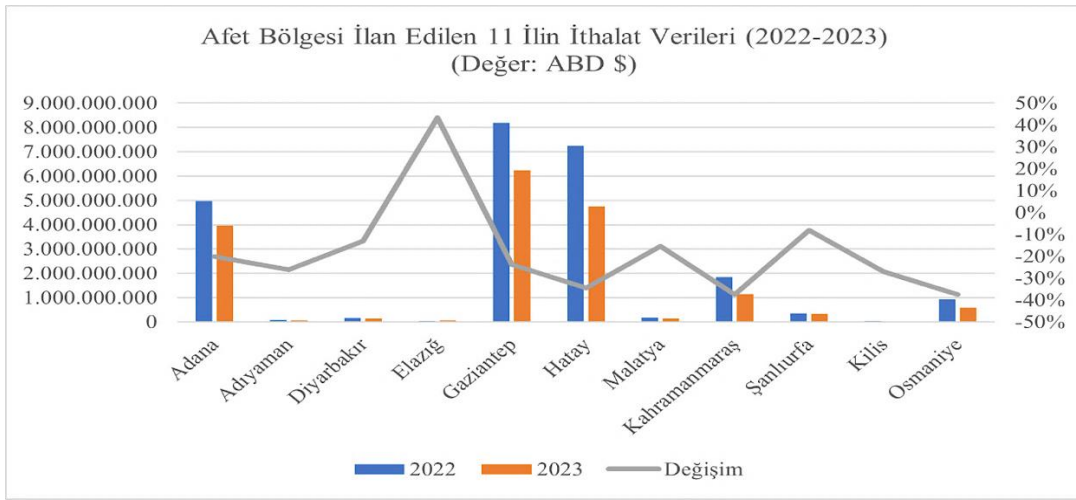
Tablo 4'de ise, 6 Şubat'ta meydana gelen depremlerin, Türkiye'nin 11 ilindeki ithalat performanslarına etkilerini gözler önüne sermektedir. Bu tabloda, ilgili illerde 2022 ve 2023 yıllarında gerçekleşen ithalat rakamlarının karşılaştırılması yapılmaktadır.

İller	2022	2023	Değişim
Adana	4.956.212.360	3.956.286.690	-20%
Adıyaman	77.137.001	56.931.039	-26%
Diyarbakır	158.238.419	137.569.896	-13%
Elazığ	48.101.829	68.996.330	43%
Gaziantep	8.189.669.592	6.246.275.493	-24%
Hatay	7.243.590.832	4.747.879.661	-34%
Malatya	171.649.666	145.041.783	-16%
Kahramanmaraş	1.837.724.700	1.148.164.227	-38%
Şanlıurfa	354.738.065	325.953.205	-8%
Kilis	45.192.665	33.001.320	-27%
Osmaniye	935.152.671	584.069.176	-38%
Bölge Toplamı	24.017.407.800	17.450.168.820	-27%
Türkiye Toplamı	342.209.949.571	311.739.243.705	-9%

Tablo 4: Afet Bölgesi İlan Edilen 11 İlin İthalat Verileri (2022-2023) (Değer: ABD \$)

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2023)

Türkiye'de 6 Şubat tarihinde meydana gelen depremlerin, etkilenen illerdeki ithalat faaliyetleri üzerindeki etkilerine dair yapılan inceleme, 2022 yılı ile 2023 yılı arasında belirgin bir farklılık ortaya koymaktadır. İncelenen veriler, depremin altyapıya ve tedarik zincirlerine verdiği zararların yanı sıra bölgesel ekonomik aktivite üzerinde geniş çaplı olumsuz etkiler bıraktığını göstermektedir. Özellikle sanayi ve ticaret açısından stratejik öneme sahip olan Gaziantep, Hatay, Adana ve Kahramanmaraş gibi illerde, 2022'ye kıyasla 2023 yılında ithalat değerlerinde ciddi düşüşler gözlemlenmiştir. Bu durum, söz konusu illerin ekonomik yapılarının depremden önemli ölçüde etkilenmiş olduğunu ve bölgenin genel ekonomik sağlığı açısından da önemli bir iz bıraktığına işaret etmektedir. Diğer taraftan, Elazığ ilinde 2023 yılında, 2022 yılına göre ithalatta yaklaşık %43'lük bir artış kaydedilmiştir. Bu artış, Elazığ'ın diğer illere kıyasla depremden daha az etkilenmiş olabileceğini veya deprem sonrasında gerçekleştirilen yeniden yapılanma ve onarım çalışmalarının ithalat üzerinde olumlu bir etki yarattığını göstermektedir. Elazığ'ın bu istisnai durumu, depremin etkilerinin coğrafi olarak farklılık gösterebileceğine dair önemli bir gözlem sunmaktadır. Bölge toplamında ve Türkiye genelinde ithalat değerlerinde gözlenen azalmalar, depremin sadece yerel düzeyde değil, aynı zamanda ulusal düzeyde de ekonomik etkiler yarattığını göstermektedir. İlave olarak, bu verilerin görsel temsili Grafik 2'de yer verilmiştir.

Grafik 2: Afet Bölgesi İlan Edilen 11 İlin İthalat Verileri (2022-2023) (Değer: ABD \$)

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2023)

Tablo 5, 6 Şubat'ta Türkiye'de yaşanan depremlerden etkilenen ve ihracat performansları bakımından ilk yirmi sırada yer alan illerin 2022-2023 dönemine ilişkin sektörel ihracat rakamlarını ayrıntılı olarak sergilemektedir.

Sektör	İller	2022	2023	Değişim
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	Gaziantep	2.908.757,00	3.145.718,46	8%
Çelik	Hatay	2.063.417,30	1.169.679,57	-43%
Halı	Gaziantep	1.902.478,63	1.872.328,13	-2%
Tekstil ve Hammaddeleri	Gaziantep	1.709.927,47	1.459.713,38	-15%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	Gaziantep	1.213.013,71	1.112.724,07	-8%
Tekstil ve Hammaddeleri	K. Maraş	867.394,96	612.473,03	-29%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	Adana	679.685,56	562.050,31	-17%
Tekstil ve Hammaddeleri	Adana	604.753,41	509.933,76	-16%
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	Gaziantep	507.556,43	567.334,49	12%
Yaş Meyve ve Sebze	Hatay	483.729,59	511.926,77	6%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	Adana	397.048,93	389.101,58	-2%
İklimlendirme Sanayii	Gaziantep	373.607,60	380.727,69	2%
Meyve Sebze Mamulleri	Gaziantep	361.141,77	171.240,30	-53%
Madencilik Ürünleri	Elazığ	317.332,00	294.538,59	-7%
Çelik	Osmaniye	280.039,23	72.767,65	-74%
Çelik	Gaziantep	274.735,29	215.340,22	-22%
Kuru Meyve ve Mamulleri	Malatya	243.446,00	190.563,57	-22%
Demir ve Demir Dışı Metaller	K. Maraş	216.934,64	157.986,12	-27%
Makine ve Aksamları	Gaziantep	216.138,86	206.690,34	-4%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	Adana	176.374,97	138.873,44	-21%

Tablo 5: Afet Bölgesi İlan Edilen İllerin Sektörlere Göre İhracat Rakamları (2022-2023)(Değer: ABD \$)

Kaynak: (Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2023)

Türkiye'nin 6 Şubat'ta maruz kaldığı depremlerin ardından hazırlanan tablo, bölgesel ve sektörel ihracat performanslarının afetten nasıl etkilendiğini gösteren önemli bir gösterge niteliğindedir. İlgili tablo, afetin ekonomik etkilerini ayrıntılı bir şekilde ele almakta ve belirli sektörlerin ihracat performansları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, özellikle Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri, Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri, Yaş Meyve ve Sebze ile İklimlendirme Sanayii sektörlerindeki artışlar, afet sonrası ekonomik faaliyetlerin yeniden şekillenmesi ve bazı sektörlerin diğerlerine göre daha hızlı toparlanmasının bir yansımasıdır. Bu artışlar, afet sonrasında ortaya çıkan ihtiyaç ve talep değişikliklerinden kaynaklanmaktadır.

Diğer yandan, Çelik, Tekstil ve Hammaddeleri ile Meyve Sebze Mamulleri sektörlerinde yaşanan önemli düşüşler, depremin altyapıya ve üretim tesislerine verdiği zararlar, iş gücündeki kayıplar, tedarik zincirlerindeki aksamalar ve tüketici talebindeki değişimlerin sonucu olarak değerlendirilmektedir. Bu düşüşler, afetin sadece fiziksel hasarla sınırlı kalmayıp ekonomik yapıları da derinden etkileyebileceğini göstermektedir. Bölgesel olarak incelendiğinde, Elazığ ili %7'lik bir düşüşle en az etkilenen bölge olarak dikkat çekerken, Osmaniye %74'lük düşüşle en fazla etkilenen il olarak göze çarpmaktadır. Elazığ'ın nispeten daha az etkilenmesi, diğer illere kıyasla afetin etkilerinin daha hafif hissedilmesinden kaynaklanmaktadır. Osmaniye'deki ciddi düşüş ise, altyapı hasarları, üretimdeki aksamalar ve iş gücü kayıpları gibi çeşitli faktörlerin birleşimi olarak görülmektedir.

Tablo 6, Türkiye'de 6 Şubat'ta meydana gelen depremlerden etkilenmiş ve 2022-2023 döneminde ihracat performansları itibarıyla ilk yirmi sıraya giren illerin, ülkelere göre ihracat verilerini detaylı bir şekilde göstermektedir.

Ülkeler	İller	2022	2023	Değişim
Irak	Gaziantep	1.979.866,99	1.715.545,54	-13%
ABD	Gaziantep	1.106.851,17	999.326,86	-10%
Suriye	Gaziantep	478.225,08	444.491,93	-7%
Birleşik Krallık	Gaziantep	429.687,12	438.405,29	2%
İtalya	Gaziantep	334.797,75	494.814,30	48%
Romanya	Hatay	321.722,01	289.062,05	-10%
Irak	Adana	306.633,98	289.004,98	-6%
Almanya	Gaziantep	300.363,81	274.828,33	-9%
Rusya Federasyonu	Hatay	267.754,94	247.455,31	-8%
İsrail	Gaziantep	264.231,06	206.841,12	-22%
Almanya	Adana	260.367,04	193.867,86	-26%
İtalya	K. Maraş	248.740,49	151.338,92	-39%
Libya	Gaziantep	229.869,68	253.602,69	10%
İran	Gaziantep	226.969,48	269.160,14	19%
Suriye	Hatay	225.019,92	198.144,13	-12%
Mısır	Hatay	220.705,11	156.713,22	-29%
Belçika	Gaziantep	215.226,79	168.241,31	-22%
İspanya	Adana	203.260,93	204.197,12	0%
İsrail	Hatay	201.779,25	90.202,41	-55%
Cibuti	Gaziantep	198.532,81	170.449,80	-14%

Tablo 6: Afet Bölgesi İlan Edilen İllerin Ülkelere Göre İhracat Rakamları (2022-2023) (Değer: ABD \$)

Kaynak: (Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2023)

İncelenen verilere göre, belirli ülkelere yapılan ihracatın 2023 yılında, önceki yıla kıyasla azaldığı görülmektedir. Bu azalış, özellikle ABD, Almanya, Belçika, Cibuti, Irak, Mısır, Romanya, Rusya Federasyonu, Suriye ve İsrail'e yapılan ihracatta dikkat çekmektedir. Buna karşın, Birleşik Krallık, Libya, İran, İspanya ve İtalya'ya yapılan ihracat miktarlarında bir artış gözlemlenmiştir. Türkiye'nin çeşitli illerinden yapılan ihracat miktarlarına bakıldığında ise, 2023 yılında Gaziantep, Hatay, Adana ve Kahramanmaraş'tan yapılan ihracatın, 2022 yılına göre azaldığı tespit edilmiştir. Bu azalış, özellikle Gaziantep ilinden yapılan ihracatta oldukça belirgindir.

2023 yılı itibarıyla en fazla ihracat yapılan ülkeler sıralamasında Irak, ABD ve İtalya ilk üç sırada yer almaktadır. Bu ülkeleri, Suriye ve Almanya takip etmektedir. İhracat yapılan ülkeler arasında, Birleşik Krallık, İsrail, Romanya, İran, Libya, Rusya Federasyonu, İspanya, Cibuti, Belçika ve Mısır da önemli yer tutmaktadır. İhracat hacmi bakımından en öne çıkan iller ise 2023 yılında Gaziantep, Hatay, Adana ve Kahramanmaraş olarak belirlenmiştir. Gaziantep, bu iller arasında en yüksek ihracat hacmine sahip olup, diğer illeri büyük bir farkla geride bırakmıştır.

İlave olarak, İran'a yapılan ihracattaki artış, incelenen dönemde en olumlu etkilenen ülke olarak dikkat çekmektedir. İsrail'e yapılan ihracatta yaşanan düşüş ise en olumsuz etkilenen ülke olarak öne çıkmaktadır. Bu verilerin Türkiye'de 6 Şubat depremlerinden etkilenen illere yönelik hazırlandığı göz önünde bulundurulduğunda, depremlerin etkilediği bölgelerin dış ticaret üzerindeki etkisinin önemli olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Gaziantep gibi ihracatta önemli bir rol oynayan illerde, deprem sonucu üretim ve lojistik süreçlerinin olumsuz etkilenmesi mümkündür. Ayrıca, İsrail'e yapılan ihracattaki büyük düşüş, Türkiye ile İsrail arasındaki siyasi ilişkilerin ekonomik sonuçlar üzerinde etkili olabileceğine işaret etmektedir.

6. Sonuç

Bu çalışma, 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'yi sarsan depremlerin ülkenin dış ticaretine olan etkilerini kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen bulgular, depremlerin ihracat ve ithalat üzerinde derinlemesine ve çok boyutlu etkiler bıraktığını göstermiştir. Depremler, özellikle ihracat odaklı üretim kapasitesinin önemli ölçüde azalmasına sebep olmuş, bu durum Türkiye'nin dış ticaret dengesi ve ekonomik büyüme potansiyeli üzerinde negatif etkilere yol açmıştır. İhracat sektörlerinde yaşanan düşüşler, depremden doğrudan etkilenen bölgelerdeki sanayi ve tarım sektörlerindeki hasarlarla doğrudan ilişkilendirilmiştir. İthalatın azalması ise, temel hammaddeler ve ara ürünlerin tedarikinde yaşanan zorluklardan kaynaklanmış ve bu da üretim süreçlerinin kesintiye uğramasına neden olmuştur.

Araştırma, depremlerin altyapı ve lojistik hizmetleri üzerindeki yıkıcı etkilerini de detaylı bir şekilde ortaya koymuştur. Bu durum hem iç hem de dış pazarlara yönelik mal ve hizmet akışının önemli ölçüde kesintiye uğramasına ve Türkiye'nin dış ticaret performansının orta ve uzun vadede olumsuz yönde etkilenmesine yol açmıştır. Bununla birlikte, depremler sonrasında hükümetin ve özel sektörün hızlı müdahaleleri ve altyapının etkili bir şekilde yeniden inşası, bu olumsuz etkilerin kısmen hafifletilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Bu bağlamda, Türkiye'nin dış ticaretinin deprem gibi doğal afetlerden kaynaklanan risklere karşı daha dirençli hale getirilmesi için alınması gereken önlemler vardır. Öncelikle, deprem risklerinin azaltılması ve acil durum yönetim kapasitesinin güçlendirilmesi, özellikle kritik altyapı ve sanayi tesisleri için hayati önem taşımaktadır. Ayrıca, dış ticaretin çeşitlendirilmesi ve alternatif tedarik zincirleri yollarının geliştirilmesi, Türkiye'nin gelecekte benzer doğal afetlere karşı ekonomik direncini artıracaktır.

Sonuç olarak, 6 Şubat depremleri, Türkiye'nin dış ticaret dengeleri üzerinde uzun vadeli etkiler bırakmış ve bu durum, afet yönetimi ile ekonomik kalkınma stratejilerinin yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Gelecek araştırmaların, doğal afetlerin ekonomik yapılar üzerindeki etkilerine yönelik daha kapsamlı analizler yapması ve etkili çözüm yolları geliştirmesi, bu alandaki bilgi birikimini artırarak Türkiye'nin afetlere karşı daha hazırlıklı hale gelmesine katkıda bulunacaktır.

Kaynakça

- AFAD, (2019). *Deprem nedir?* Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/deprem-nedir> (Erişim tarihi: 12.10.2023)
- Akar, S. (2013). Doğal afetlerin kamu maliyesine ve makro ekonomiye etkileri: Türkiye değerlendirmesi. *Journal of Management and Economics Research*, 11(21), 185-206.
- Aktürk, İ., ve Albeni, M. (2002). Doğal afetlerin ekonomik performans üzerine etkisi: 1999 yılında Türkiye'de meydana gelen depremler ve etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1).
- Altun, F. (2018). Afetlerin ekonomik ve sosyal etkileri: Türkiye örneği üzerinden bir değerlendirme. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Anadolu Ajansı. (2023). *Depremden etkilenen 6 ilde bazı yerleşim yerleri "Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi" kabul edildi.* Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/depremden-etkilenen-6-ilde-bazi-yerlesim-yerleri-genel-hayata-etkili-afet-bolgesi-kabul-edildi/2862372#> (Erişim tarihi: 14.11.2023)
- Aydınbaş, G. (2023). Sosyoekonomik boyutuyla Türkiye'de depremler üzerine bir inceleme: Kahramanmaraş depremi örneği. *Sosyal Bilimlere Çok Yönlü Yaklaşımlar: Tarih, Turizm, Eğitim, Ekonomi, Siyaset ve İletişim*. İçinde (s. 177-2012). Özgür Yayınları.
- Aytöre, O. S. (2005). Depolama ve üretim biçimleri açılarından seri üretilen mobilyaların deprem karşısında insan üzerindeki etkileri. *Deprem Sempozyumu (23-25 Mart 2005)*, 1251-1260.
- Bardakçı, H., ve Demirtaş, F. (2023). Doğal afetlerin dış ticarete etkisi: 2023 Türkiye depremleri ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *Avrasya Dosyası*, 14(1), 171-191.
- Çetin, K. Ö., İlgaç, M., Can, G., ve Çakır, E. (2023). *6 Şubat 2023 Kahramanmaraş-Pazarcık Mw=7.7 ve Elbistan Mw=7.6 Depremleri Ön Değerlendirme Raporu*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Deprem Mühendisliği Araştırma Merkezi. Rapor No: Metu/Eerc 2023-01. Erişim adresi: https://eerc.metu.edu.tr/system/files/documents/DMAM_2023_Kahramanmaraş-Pazarcık_ve_Elbistan_Depremleri_Raporu_TR_final.pdf (Erişim tarihi: 17.11.2023)
- Dündar, H. Ç. (2023). 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinin iş dünyasına etkileri. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 2(4), 262-281.
- Edemen, M., Okay, M., Tuğrul, R., Kurt, M. Ş., Bircan, O., Yoldaş, H., ... ve Aslan, A. (2023). Deprem nedir? Nasıl oluşur? Türkiye'de oluşmuş depremler ve etkileri nelerdir? Depremlere karşı alınabilecek tedbirler hususunda öneriler. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10(93), 719-734.
- Gassebner, M., Keck, A., ve Teh, R. (2006). The impact of disasters on international trade, WTO Staff Working Paper, 1–25, 2006.
- Harmancı Seren, A. K., ve Dikeç, G. (2023). The earthquakes in Turkey and their effects on nursing and community health. *International Nursing Review*.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2022). *İller İtibarıyla Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri (2004-2023)*. Erişim adresi: <https://muhasibat.hmb.gov.tr/iller-itibariyle-merkezi-yonetim-butce-istatistikleri-2004-2019> (Erişim tarihi: 05.12.2023)
- Gündüz, A., Türkmen, S., Eryiğit, U., Karaca, Y. ve Aydın, M. (2013). Türkiye deprem ülkesi mi? *Akademik Acil Tıp Dergisi*, 12,33-37.
- İletişim Başkanlığı. (2023). *6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri: Asrın Felaketi*. Erişim adresi: <https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/Asrin-Felaketi-TR.pdf> (Erişim tarihi: 08.12.2023)
- Kamel, N. M., ve Loukaitou-Sideris, A. (2004). Residential assistance and recovery following the Northridge earthquake. *Urban Studies*, 41(3), 533-562.
- Kaygalak, İ. (2023). Kahramanmaraş depremlerinin demografik ve ekonomik etkilerinin coğrafi analizi. *Türk Coğrafya Dergisi*, (83), 101-114.

- Ketboğa, M. (2024). 6 Şubat 2023 Tarihinde Yaşanan İki Büyük Depremın Malatya İlinde Faaliyet Gösteren Dış Ticaret Firmalarının Faaliyetleri Üzerindeki Etkileri ve Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (35), 493-505.
- Khan, M. T. I., Anwar, S., Sarkodie, S. A., Yaseen, M. R., ve Nadeem, A. M. (2023). Do natural disasters affect economic growth? The role of human capital, foreign direct investment, and infrastructure dynamics. *Heliyon*, 9(1).
- Marangoz, M., ve İzci, Ç. (2023). Doğal afetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler bağlamında girişimciler açısından değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24(52), 1-30.
- Özbey, Ö., ve Bayraktar, B. (2023). 6 Şubat 2023 Tarihinde Yaşanan Depremın Türkiye'deki Makroekonomik Etkisi. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 121-138.
- Özceylan, D., ve Coşkun, E. (2012). Van depremi sonrası yaşananlar ışığında sosyal ve ekonomik zarar görülebilirlik çalışmalarının önemi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(1), 167-186.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). 2023 *Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu*. Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaraş-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf> (Erişim tarihi: 12.12.2023)
- Şahin, İ., ve Kılınç, T. (2016). Türkiye'de 1980-2014 yılları arasında görülen depremlerin ekonomik etkileri. *İktisadi Yenilik Dergisi*, 4(1), 33-42.
- Şen, S. (2023). Kahramanmaraş Depremlerinin Ekonomiye Etkisi. *Diplomasi ve Strateji Dergisi*, 4(1), 1-55.
- Taşdemir, S. (2016). 1944 Ayvalık Depremi ve Sosyo-Ekonomik Sonuçları. *CTAD: Journal of Modern Turkish History Studies*, 12(24).
- Tetik, N. ve Öner, A. (2023). "6 Şubat 2023'te Yaşanan Depremın Ekonomik ve Finansal Etkileri: İhracat Üzerinden Bir İnceleme", *Kahramanmaraş Merkezli Depremler Sonrası için Akademik Öneriler* (93-103), Özgür Yayınları, Gaziantep.
- TRT Haber. (2023). *Depremde can kaybı 50 bin 783*. Erişim adresi: <https://www.trthaber.com/haber/gundem/depremdede-can-kaybi-50-bin-783-762132.html> (Erişim tarihi: 09.11.2023)
- Türkiye İhracatçılar Meclisi. (2023). *İhracat Rakamları*. Erişim adresi: <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari> (Erişim tarihi: 15.01.2024)
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *İl bazında gayrisafi yurt içi hasıla, 2022*. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Il-Bazinda-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2022-45867> (Erişim tarihi: 18.12.2023)
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Dış ticaret istatistikleri*. Erişim adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul> (Erişim tarihi: 20.01.2024)
- Yaman, M., ve Düger, Y. (2017). Afet yönetiminde kavramsal çerçeve ve Türkiye'de afet yönetiminin genel tarihsel gelişimi. *Afet Yönetimi*, 1-26.
- World Bank. (2023). *Earthquake Damage in Türkiye Estimated to Exceed \$34 billion: World Bank Disaster Assessment Report*. Erişim adresi: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/02/27/earthquake-damage-in-turkiye-estimated-to-exceed-34-billion-world-bank-disaster-assessment-report> (Erişim tarihi: 09.11.2023)